

Дописка до в. „Право“ за пропагандите в Македония

Григор Ст. Пърличев

20 ноември 1873 г., Охрид

Дописка на Григор Пърличев изпратена от Охрид и публикувана във в. „Право“, бр. 40 от 1873 г.

Датата на дописката е 20 ноември 1873 г. Отекстувано от „Григор Пърличев. Избрани произведения“, 1980 г., София, където текстът е поместен с опростен правопис.

Братия българе! Знаете ли, що страдат братията ви македонците? Дали знаете какъв огън гори на главите им, огън распален от разни пропаганди? Истина, във вестниците български ся издава по некой глас из Македония, но те, чини ми ся, твърде са слаби, защото почти сми удушени от вси страни, та едва ли ся слушат гласовете ни до вас.

Еднож за всегда, братия, послушайте гласа ни. Македония ся намира в опасност от пропагандите. Кърстосват я самите катигите (професори) и консули и директори от Гърция, крастосват я сръбски учителие и учителки, кърстосват Македония и протестанти. Всите тия обещават и подаряват учители, учителки, пари и книги, даже и училища. Ето неколко от извършените дела на тези пропаганди. В Охрид са подарили една учителка и 2-ца учители елински, се вели, с 160 л. т. заплата, с все кирията на училището им. При той подарок на съвсем малко ученици мъжки и женски — до 30 българчета, които със слепото упорство на родителите им ся гърчолеят, сам г-дин Пападопуло, катигитис в Атина, и един консул елин дойдоха в Охрид на половината на този месец, и откако разгледаха, че за ничтожна сума ученици дават такъв подарок, те г-да отидоха при мухтарът на долнята Влашка махала (то би по внушение на гърчолегите) и му рекоха: „Ето, ще ви подарим един елински учител и един певец за на църквата ви; ти само стани добър да ни предадеш мухюрът махаленский“. Мухтарът г-н Тирче, родом ромън, понеже желае да си живее с честта, им каза: „Това аз не въсприимам; а ако искате вий дадите нещо милостиня за сиромашите и сиротинските дечиня“. Тога те милостиви и просветители г-да, като не сполучиха желаемото си, ся оттеглиха без да дадат ни цървена пара милостиня. Охридските власи, г-да читатели, са достойни за похвала, защото са правдолюбни. Те с българите си живеят като братя.

В Охрид преди неколко мес. дойдоха една учителка и 2-ица учители сръбски, но ги пратиха назад със същият преносник. Също дойдоха и 3-ца протестанти с един българин от Самоков; те, според както сами казуваха, търгнале из Панагюрище и дошли в Охрид. Тези г-да нищо друго не сториха, само неколко брошури оставиха, като: „Истинни поклонници“, „Калугерство“, „За постът“ и пр., а те (брошуриите) ги гълтна огънт. (бележка под линия: Те г-да протестантите в Битоля ся вгнездиле за да учителствуват уж.) В Ресен има елинска учителка; в Битоля — здрава гимназия; във Воден, пътници казват, елински силлогос; в Серес — Македоно-филекпедевтикос силлогос с учителски събрания. В Кичево, Лазарополе (Дебърско) и в Дебър има сръбски учители и учителки, в мнастирът Кичевский, Крушево и в Боровец (Охридско) има по един сръбски учител. Що търсят по тия места тези учители? Или в Сърбия са ся всички вече просветили, та нема кому да учителствуват? Но ний знаем противното, и едва ли бихми повервалн, че те са попълнили татковината ни за наше добро.

Като не можем обаче да надвием на тая сган от пропаганди, ний ся провиквами към ония, които милеят за нас, и молим да ни чуят. Братие българе! Ето как от вси стърни са обстъпили наша Македония чуждите пропаганди; и не е ли това защото немами добри и народни пасири? Гърците съставляват силогози в чужди епархии; те викат, че българете били свързани с не знам кого. Гърците ся чудат как да усвоят български цели епархии с все имотът им, но те пак викат и ризите си дерат, че българете грабили църкви и училища. А как човек или народ може да граби своето, което всекога е било и е в ръцете му?

Вий, братие българе, които сте добили вера и просвещение из Македония, слушате ли как пропагандите помагат на македонците? А колко повече би било уместно да помага брат брату си! Може некой да мисли, че в Охрид ся подържава едно девическо училище с 3000 гроша от Н. Високородолюбне г-на Н. М. Тошкова, та нема нужда за помощ. Истина, той подарък би причина за отварянието, и дохожда до 2—3 години, обаче от три години до днес подаръкът е спрен и не дохожда. Но г-да охридчаннте висока признателност имат на Н. Високородолюбие г-на Н. М. Тошкова, защото даде причина за да ся отвори и в Охрид девическо училище, при все че то училище от началото му та до днес иждивява на год. горе от 60 л. т. И вий, братия македонци, отблъснете от гърба си вси пропаганди, защото те не мислят да ни просветят, но пред царя ни сагат да ни посрамят. Нашият цар Н. И. В. С. А. Азиз ни дал свобода със свой труд и пот да ся просвещаваме, а това носи нам чест и похвала. Надевайте ся на помощта на братията си, но и вий не стойте со скърстени ръце. Обикнете искрено своето и далеч от вас отпъдете чуждото.